

Naturstyrelsen

[Click here to enter text.](#)

15-04-2015

Aalborg Kommunes høringssvar til Vandområdeplan 2015-2021 gældende for Jylland og Fyn herunder bekendtgørelser om indsatsprogrammet og miljømål

Miljø- og Energiforvaltningen
Stigsborg Brygge 5
Postboks 222
9400 Nørresundby
9931 9400
miljoe.energi@aalborg.dk
www.aalborg.dk

Indledning

Aalborg Kommunes høringssvar til vandområdeplanen 2015-2021 gældende for Jylland og Fyn samt bekendtgørelser om indsatsprogram og miljømål. Høringssvaret omfatter både generelle bemærkninger og specifikke bemærkninger til enkelte indsatser.

Sagsnr.:
2013-31346
Dok.nr.:
2013-31346-10
Init.: BA
Cvr nr.: 29189420
EAN nr.: 5798003842561

Vandløbsområdet

De generelle bemærkninger på vandløbsområdet er hovedsagelig udarbejdet af Limfjordsrådet, men man har valgt at indsende disse bemærkninger om vandløbene via KTC/KL. Disse bemærkninger gentages derfor i Aalborg Kommunes høringssvar.

Åbningstider:
Mandag-fredag
8-15
Torsdag 8-17

Generelle bemærkninger til vandløb

Overfladevandsområder beliggenhed og grænser

Ifølge Vandrammedirektivet skal Naturstyrelsen identificere overfladevandsområders beliggenhed og grænser inden for vandområdedistriktet.

Aalborg Kommune kan hertil fastslå, at Vandområdeinddelingen for vandløb er fastsat ud fra en række kriterier, hvori der bl.a. indgår miljømål, tilstand m.v. Derimod er vandområderne ikke inddelt efter andre betydende elementer såsom påvirkningstype og fysiske forhold i vandløbet, ligesom stationerne, der er benyttet til beregning af tilstanden, ikke er repræsentativt udpegede vandløbsstationer. Yderligere indgår kun DVFI systemet ved inddelingen af vandområderne i vandløb.

Ved inddelingen af vandområder anbefales, at der kan indgå kategori, typologi, tilstand, påvirkninger, fysiske forhold (geografisk og hydromorfologisk) og beskyttet natur med henblik på at kunne opfylde Vandrammedirektivets formål, mål og bestemmelser¹.

I praksis synes vandområderne fastsat for, at tilpasse overvågningsrammen. Aalborg Kommune finder således ikke, at den nuværende inddeling af vandområder i vandplanerne reelt afspejler behovet for en detaljeret viden om tilstand og påvirkninger med henblik på, at kunne opstille et operationelt overvågningsprogram som indfrier vandrammedirektivets forpligtigelser. Hertil synes inddelingen kun delvist at være i overensstemmelse med vandrammedirektivets formål med inddelingen.

¹ se Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) Guidance document n.o 2 Identification of Water Bodies

Vandløb omfattet af vandområdeplanen

I forbindelse med udarbejdelse af vandplan 2009-2015 er der sket en meget betydelig reduktion af antallet af vandløb, der indgår i Vandplanerne. Omfanget af vandløb, der indgår i vandområdeplan Jylland-Fyn, er således også reduceret væsentligt. Vandløbene der indgår i Vandområdeplanen 2015-2021 er udpeget efter retningslinjer beskrevet i Vandområdeplanens afsnit 1

Aalborg Kommune finder, at der bør åbnes op for at inddrage vandløb med væsentlig miljømæssig værdi ud over de vandløb, der allerede indgår i planen. Dette bør gøres i samarbejde med de lokale kommuner.

Samtidig finder Aalborg Kommune, at det er nødvendigt, at Staten angiver et klart administrationsgrundlag i forhold til at fastholde det nuværende beskyttelsesniveau for de vandløb, der er udgået som en del af Vandområdeplanen, men som stadig har en væsentlig miljøinteresse. I forlængelse heraf finder rådet det vigtigt, at Kommunerne sikres økonomiske rammer til at gennemføre de nødvendige indsatser i disse vandløb. Det kan f.eks. være tale om spildevandsindsatser, som nu er faldet bort.

Mange væsentlige mindre vandløb med høj målsætning som f.eks. kildebække er taget ud af vandplanerne, selvom vandrammedirektivet foreskriver, at der skal være mindst samme beskyttelsesniveau som det beskyttelsesniveau, EF's Fiskevandsdirektiv foreskriver. Alene i Thisted Kommune er der således sket en bortreduktion af 65 km offentlige vandløb, der nu ikke mere har en målsætning. Der er således reelt tale om en nedklassificering af højt målsatte vandløb, når der ikke mere findes et specifikt mål, jf. Miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om brug af væsentlighedsprincippet. Krav til f.eks. miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse, udledningstilladelser o.l. vil således være meget vanskelig at gennemføre i de vandløb, der nu er taget ud af vandplanerne.

Påvirkninger

Af vandrammedirektivet fremgår, at der i vandområdeplanerne skal gives et resumé af betydende påvirkninger og virkninger for overfladevandets og grundvandets tilstand fremkaldt af menneskelig aktivitet, herunder:

- Skøn over punktkildeforurening
- Skøn over forurening fra diffuse kilder, herunder en oversigt over arealanvendelsen
- Skøn over påvirkninger af vandets kvantitative tilstand, herunder indvinding
- Analyse af menneskelige aktiviteters andre påvirkninger af vandets tilstand.

Aalborg Kommune finder, at vandområdeplanen, inkl. webGIS kortene, ikke lever op til, at der foretages en beskrivelse af de mest betydende påvirkninger i vandområdedistriktet. I Vandområdeplan 2015-2021 er der ganske vist remset væsentlige påvirkninger i vandløbene op, men der er imidlertid slet ikke foretaget en kvantitativ vurdering for alle påvirkninger. Der henvises i øvrigt til, at påvirkningerne skal indgå for hvert enkelt vandområde i afreporteringen til EU.

I nedenstående er knyttet kommentarer til nogle af påvirkningstyperne:

- Rørlægnings og spærringer – Her bemærkes, at slet ikke alle rørlægnings og spærringer er registreret af Naturstyrelsen. Registrering af ikke opdagede spærringer/rørlægnings i vandområderne er ikke en del af overvågningsprogrammet. Det vurderes at være et væsentligt problem i Limfjordsoplandet og en nødvendig viden såfremt vandløbene skal opnå god økologisk tilstand.
- Vandløbsvedligeholdelse – Aalborg Kommune skal påpege at denne påvirkning ikke er at finde på webGIS, selvom vandløbsvedligeholdelse er en af de væsentligste påvirkninger af vandløb. Denne påvirkningstype bør kvantificeres.

- Fysiske forhold i vandløb – Aalborg Kommune skal påpege, at en oversigt over de fysiske påvirkninger i vandløb (undtaget spærringer) slet ikke findes på webGIS. Herunder indgår påvirkningen fra vandløbsvedligeholdelse, som er en af de væsentligste påvirkninger af vandløb, ikke i webGIS. De fysiske påvirkninger bør derfor opdateres og kvantificeres i vandområdeplanen.
- Påvirkning af vandføringen i vandløb – Denne påvirkningstype fremgår slet ikke af webGIS, men bør gøre det. Aalborg Kommune er opmærksom på, at der foregår en overudnyttelse af vandressourcen i flere vandløb.

Vandløbstyper

Ifølge Vandområdeplanen foretages en typeinddeling af vandløb i hhv. normal og blødbundstypen for Danmark.

Aalborg Kommune skal henlede opmærksomheden på, at der ikke foreligger dokumenteret viden om blødbundstypen. Der er således ikke foretaget undersøgelser, der for kvalitetselementerne bentiske invertebrater, fisk, akvatisk floras sammensætning og tæthed kan underbygge en sådan inddeling. DCE har derimod fundet, at der også kan findes faunaklasse 5 i blødbundsvandløb. Der er heller ikke fastsat nogen type-specifikke referenceforhold for vandløbstypen. Vandløbstypen bør derfor dokumenteres snarest muligt for, at det kan give mening at medtage disse som specifik vandløbstype.

Overvågning – vandløb, kvalitetselementer

Af vandrammedirektivet fremgår, at Naturstyrelsen etablerer et overvågningsnet for vandforekomster og fastsætter programmer for overvågning.

Aalborg Kommune finder det bør præciseres, at samtlige vandområder og vandforekomster jf. Vandrammedirektivet skal overvåges med minimum den af EU fastsatte frekvens og overvågningen bør som udgangspunkt inkludere alle kvalitetselementer². Udvælges blot et eller flere kvalitetselementer til monitorering, bør det være det eller de elementer der er mest følsomme overfor de påvirkninger der findes i vandområdet, der udvælges som overvågningsparameter³.

For vandløb har der hidtil i Vandplan 1 blot være overvåget efter kvalitetselementet "bentiske invertebrater". Fisk er dog en meget mere følsom parameter til beskrivelsen af tilstanden i vandløb⁴. Der opfordres derfor til, at benytte fisk til vurderingen af tilstanden i vandløb, hvilket ikke ses implementeret i overvågningsprogrammet i dag.

Aalborg Kommune foreslår endvidere en mere intensiv overvågning på flere vandområder, så der ikke hersker tvivl om sikkerheden af tilstanden (fakta). Inddelingen af vandområder i vandløb bør ud over typologi, mål, tilstand også indeholde en inddeling efter fysiske forhold (geografisk/hydromorfologisk), påvirkninger og beskyttende områder 2000 områder. Dette med henblik på at få et operationelt overvågningsprogram, der kan sikre opfyldelse af miljømålene.

Undersøgelsesovervågning – vandløb

Af vandområdeplanens afsnit ses en meget kort beskrivelse af overvågningstyperne og henvisning til overvågningsprogrammet.

² jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, bilag V

³ jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, bilag V, pkt. 1.3.2.

⁴ Kristensen, E.A., Jepsen, N., Nielsen, J., Pedersen, S. & Koed A. 2014. Dansk Fiskeindeks For Vandløb (DFFV). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 58s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 95. <http://dce2.au.dk/pub/SR95.pdf>.

Aalborg Kommune bemærker, at undersøgelsesovervågning som indgår som en af tre overvågningsformer, der omtales i Vandrammedirektivet, stort set ikke indgår i vandområdeplanerne og i overvågningsprogrammet.

Undersøgelsesovervågning skal iflg. Vandrammedirektivet udføres:

- Når årsagen til eventuelle overskridelser er ukendt.
- Når kontrolovervågningen viser, at de mål, der er fastsat for et vandområde i henhold til direktivets artikel 4, sandsynligvis ikke kan opfyldes, og der ikke allerede er etableret operationel overvågning med henblik på at finde årsagerne til, at et eller flere vandområder ikke opfylder miljømålene, eller
- For at fastslå et forureningsuhelds omfang og konsekvenser.

Undersøgelsesovervågningen skal ifølge Vandrammedirektivet danne grundlag for udarbejdelse af et indsatsprogram til opfyldelse af miljømålene og for udarbejdelse af de nødvendige specifikke foranstaltninger til afhjælpning af virkningerne af forureningsuheld. Der er ikke for undersøgelsesovervågningen fastsat krav med hensyn til overvågningssteder, parametre eller frekvenser. Disse må i sagens natur fastlægges fra sag til sag.

I mange tilfælde kan det være usikkert, hvad årsagen til manglende opfyldelse af miljømålene skyldes. Denne usikkerhed øges, når overvågningen ikke er særlig intensiv og når vandområderne er store således, at der ikke opnås tilstrækkelig sikkerhed på hverken tilstand eller påvirkninger inden for de enkelte vandområder.

Et eksempel er spærringer og rørlægninger i vandløb, hvor der ikke i overvågningsprogrammet foretages en løbende registrering. Aalborg Kommune skønner forsigtigt, at der kan være op til 500-2000 ikke registrerede spærringer i Nordjylland, som ikke indgår i vandplanerne. I dette område er der en speciel dårlig registrering af spærringer, hvorfor der bør åbnes op for at bruge undersøgelsesovervågning hertil.

Aalborg Kommune finder det således vigtigt, at "Undersøgelsesovervågning" i henhold til Vandrammedirektivets bestemmelser inddrages i overvågningsprogrammet og at der afsættes de fornødne midler til, at foretage undersøgelserne. Undersøgelserne kan hensigtsmæssigt udføres af kommunerne, da det er kommunerne, der har opgaven med at gennemføre vandplanernes indsatsprogram, og fordi det oftest forudsætter lokal viden for at kunne tilrettelægge et begavet program. Undersøgelsesovervågningen vil understøtte tilstandsvurderingen.

Tilstandsvurdering, vandløb

Overvågningen og tilstandsvurdering af vandløb baseres på kvalitetselementerne bentiske invertebrater (Dansk Vandløbsfaunaindex, DVFI), Vandplanter (Dansk Vandløbsplanteindex, DVPI) og fisk (Dansk Fiskeindex for vandløb, DFFV). For fisk er der udviklet to indeks. De to indeks er dels DFFVa, som kræver flere arter og DFFVø som er baseret på tætheder af ørredyngel.

Aalborg Kommune finder i forhold til tilstandsvurderingen, at DVPI bør sikres gennemsigthed. Der bør således klart fremgå, hvordan tilstanden beregnes efter systemet. Dette er vigtigt for, at kommunerne ved gennemførelse af vandløbsvedligeholdelse og udformning af den kommende generation af vandløbsregulativer kan understøtte og fremme processen mod god økologisk tilstand i vandløb.

Endvidere er det meget uheldigt og ikke i overensstemmelse med Vandrammedirektivets bestemmelser om overvågning, at DVPI ikke kan benyttes til, at vurdere tilstanden af vandløb med typologi 1. Vandløb med typologi 1 udgør over 50 % af alle vandløb i Vandområdeplan Jylland-Fyn. Aalborg Kommune skal derfor anmode om, at Naturstyrelsen som ansvarlig myndighed drager omsorg for, at der udvikles et indeks, der også kan benyttes i vandløb af typologi 1.

I forhold til fisken anbefaler Aalborg Kommune, at DFFVø benyttes i alle vandløb, herunder også vandløbstype 2 og 3 egnet til laksefisk med hurtigt strømmende vand og med en bund bestående af grus og stenet bund. I forhold til DFFVa finder Aalborg Kommune, at brugen af dette indeks på steder med ovennævnte karakter i type 2 og 3 vandløb vil medføre en forringelse af tilstanden i forhold til de eksisterende forhold og mål, hvilket vil være i modstrid med direktivets artikel 1.

Vurdering og klassificering af overvågningsresultater

Naturstyrelsen skal vurdere overvågningsresultater og klassificerer vandforekomsternes tilstand. Jf. specifikationer og procedurer fastsat i Vandrammedirektivet.

Aalborg Kommune finder det vigtigt, at vurderingen og klassificering af overvågningsresultaterne i vandløb foretages med basis i en repræsentativ udvælgelse af prøvetagningsstationerne i de enkelte vandområder. Dette er ikke tilfældet med datagrundlaget i Vandområdeplan 2015-2021. Aalborg Kommune anbefaler derfor, at datagrundlaget til Vandområdeplan 2015-2021 tilrettes således, at det bygger på en repræsentativ stationsudpegning.

Hidtidig udvælgelse af stationer i NOVANA programmet, herunder især for kontrolovervågningen, er sket med et andet sigte end Vandplanen. Der er eksempelvis ikke foretaget en repræsentativ udvælgelse af en eller flere prøvetagningsstationer i hvert vandområde i vandløbene som også anbefalet af DCE. Specielt efter at vandområderne er slået sammen er stationsudpegningen ikke repræsentativ, hvilket også er påpeget af DCE. Eksempler på manglende repræsentativitet er vandløbsstrækninger med ensformige fysiske forhold, hvor stationerne ligger på korte strækninger med forbedrede fysiske forhold – ofte i form af udlagt grus/sten. Andre stationer i NOVANA programmet er udpeget specifikt pga. spildevandsforhold, dambrug eller lignende. Stationer med gode forhold er samtidig overrepræsenterede i de danske vandløb og der er heller ikke i tilstrækkelig grad taget højde for stationernes placering i forhold til hverken væsentlige tilløb, påvirkninger mv.

Aalborg Kommune anbefaler, at vandområderne for vandløb revideres efter overstående anbefalinger og at kommunerne inddrages med deres lokal kendskab i sådant et arbejde.

Vurdering af målopfyldelse

Grundlaget for vurdering af målopfyldelse i vandløb fremgår af, Vandområdeplanens afsnit 4.

Aalborg Kommune har følgende kommentarer til vurdering af målopfyldelse i vandløb:

- Der er ukendt tilstand i mange vandløb og overvågningen bør sikre, at tilstanden bliver kendt.
- I mange tilfælde er kun DVFI benyttet til vurdering af målopfyldelse. Overvågningen bør sikre, at alle eller det mest følsomme kvalitetselement (oftest fisk) benyttes til vurdering af målopfyldelse. Hvis der kun er data for DVFI bør tilstanden ikke betegnes som god økologisk tilstand. Der henvises også til at "one out all" out princippet gælder.
- Der mangler rigtig mange data for kvalitetselementerne fisk og vandplanter. Disse data bør fremskaffes via en tilstrækkelig overvågning allerede nu, da der ellers vil være mangel på data i den næste vandplan.

Vandløbsindsats

Vandområdeplanen indeholder en sammenfatning af indsatsprogrammet i Vandområdeplan 2015-2021.

Aalborg Kommune har nogle bemærkninger til indsatsprogrammet:

- Der er et behov for større indsatser end det der er oplyst i indsatsprogrammet. Eksempelvis er slet ikke alle spærringer og rørlagte vandløb registreret.

- Det nok vigtigste virkemiddel til forbedring af vandløbenes fysiske forhold indgår ikke i indsatsprogrammet. Dette virkemiddel bør indgå som virkemiddel. Aalborg Kommune har vist vejen med indførelse af miljøvenlig vandløbsvedligeholdelse der samtidig giver en bedre afvanding.
- Indsatsprogrammet bør beregnes på grundlag af, at alle kvalitetselementer eller det mest følsomme kvalitets element (fisk) benyttes.
- Det er svært at overskue om der er indsats der falder mellem to stole i hhv. vandplan 1 og 2 – Naturstyrelsen skal sikre at dette ikke sker.

Specifikke bemærkninger til vandløbsstrækninger i Aalborg Kommune

Forud for offentliggørelsen af vandområdeplanen, har der været en proces, hvor kommunerne sammen med Vandrådene har indmeldt forslag til strækninger og indsats typer for vandløbsindsatsen. Aalborg Kommune noterer, at staten i store træk har medtaget de indsats, som Aalborg Kommune har indmeldt. Der er dog en enkelt delstrækning i Romdrup Å, som staten ikke medtog. Denne strækning er med i høringssvaret.

Foruden de generelle bemærkninger, har Aalborg Kommune bemærkninger til 2 projekter/indsatser. Bemærkningerne drejer sig om sammenhæng mellem vandmiljøplan 1 og vandområde indsats, ved Binderup Mølle Dambrug i Binderup Å og St. Restrup Dambrug i Hasseris Å. Begge projekter drejer sig om fjernelse af spærring ved store opstemninger, som er medtaget som indsats i vandplan 1. Opstemningerne har en negativ påvirkning på meget lange strækninger opstrøms. Disse strækninger havde Aalborg Kommune mulighed for at indmelde som indsats i vandområdeplanen men valgte ikke at gøre dette, idet kommunen forudsatte, at de negativt påvirkede strækninger opstrøms stemmeværkerne vil blive løst ved fjernelse af opstemningerne, som det også fremgår af Aalborg Kommunes forundersøgelser ved de 2 projekter, i overensstemmelse med retningslinjerne i vandplan 1.

Når Aalborg Kommune skal søge om midler til realisering af disse 2 projekter, kan der opstå det dilemma at staten ikke betragter de 2 projekter som omkostningseffektive, hvis der alene ses på statens referenceværdier for fjernelse af spærringerne. Betragtes de 2 projekter i stedet som dels en fjernelse af en spærring og som ådalsprojekter, vil begge projekter være omkostningseffektive. Der er tale om meget store miljøgevinster for Binderup Å og Hasseris Å ved de 2 projekter.

Aalborg Kommune tager derfor forbehold for at staten afsætter de nødvendige midler til de 2 projekter, og sammentænker økonomien i de 2 planer.

Spildevandsområdet

Af side 66 i udkastet under "Regnbetingede udløb" fremgår, at "det er kommunerne selv, der foretager den faglige vurdering af, hvilke indsats, der skal gennemføres, for at miljømålene opnås". Aalborg Kommune har i lighed med mange andre kommuner hidtil opfattet udpegningen af overløb i vandplanerne 2009-2015 som bindende indsatskrav. Der er derfor behov for en yderligere præcisering af denne formulering bl.a. i forhold til, at indsatsprogrammet for spildevand jf. udkastet's side 64 primært har til formål at reducere påvirkningen fra udledninger af organisk stof til vandløb. Indebærer formuleringen eksempelvis, at et indsatskrav ved et overløb til et vandløb kort opstrøms en marin recipient kan og bør udgå, hvis det fagligt vurderes, at denne udledning af organisk stof ikke indebærer en for målopfyldelsen væsentlig påvirkning på vandløbets smådyr og fisk, da iltsvind ikke vil kunne nå at optræde på vandløbets korte nedstrøms strækning? Eller er det alternativt kun muligt at undlade indsatsen ved et udpeget overløb, såfremt den årlige udledning allerede vides at være under måltallet 250 m³/red.ha.? Er det sagt med andre ord kun måltallet 250 m³/red.ha., der må være afgørende for kommunens faglige vurdering, eller vil Naturstyrelsen som tilsynsmyndighed eksempelvis acceptere ovennævnte argument med

udgangspunkt i en faglig vurdering af recipientens sårbarhed og den ved overløbet forbundne risiko for iltsvind i vandløbet nedstrøms?

Indsats ved Øster Landgrøft

Sammenholdt med de tiltag, der på baggrund af den offentlige høring i 2013 for Vandplanen for Limfjorden aktuelt er forudsat gennemført ved 35 regnbetingede udledninger i Aalborg Kommune, mangler der i den foreliggende udgave af MiljøGIS tilhørende Vandområdeplaner 2015-2021 samt i MiljøGIS tilhørende den vedtagne Vandplan for Limfjorden angivelse af indsats ved U0.3.41 til Øster Landgrøft.

Grundvandsområdet

Grundvandsforekomster

Hvad er definitionen på en dyb grundvandsforekomst udover, at forekomsten ikke har kontakt til overfladevand mm.? Hvordan skal det håndteres i en sagsbehandlingssituation? Det kan være svært at vurdere, om der er kontakt til overfladevand mm. og dermed om en konkret indvinding vil påvirke overfladevandområder.

Økonomi

s. 45 – Det fremgår af Vandområdeplanen 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, at: *"Der foreligger ikke viden om sammenhængen mellem grundvandets kemiske tilstand og påvirkning af vandløb, søer, kystvande og grundvandsafhængige terrestiske naturtyper. Der er derfor ikke fastsat tærskelværdier for forurenende stoffer i relation til vandløb, søer, kystvande og terrestiske naturtyper, da bidraget fra grundvandet ikke kendes. Der skal indhentes yderligere viden på området. Regeringen har afsat 227 mio kr. til udbredelse af den igangværende kortlægning af grundvandet fremtil 2020. Initiativet vil bidrage til at give et endnu bedre overblik over grundvandet og beskyttelsesbehovet".* I henhold til udkast til lov om vandforsyning m.v. og lov om afgift af ledningsført vand (november 2014) fremgår det, at kortlægning af indvindingsoplande og nyetablerede indvindingsboringer er den hovedopgave, der skal løses. Aalborg Kommune vil gerne sætte spørgsmålstegn ved, at de 227 mio kr. også skal bruges til at indhente yderligere viden om sammenhængen mellem grundvandets kemiske tilstand og påvirkning af vandløb, søer, kystvande og grundvandsafhængige terrestiske naturtype. Det vurderes ikke, at udkast til lov om vandforsyning m.v. og lov om afgift af ledningsført vand lægger op til løsning af ovennævnte opgave, som en del af Vandområdeplanerne.

Ændring i strømningsretning

s. 58 – Det fremgår af Vandområdeplanen 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, at: *"Ændringer i strømningsretningen som følge af ændringer i grundvandsstanden må forekomme midlertidigt eller konstant i et rumligt begrænset område. Sådanne ændringer må dog ikke medføre, at saltvand eller andet trænger ind, og må ikke medføre en vedvarende og klart defineret ændret menneskeskabt tendens i strømningsretningen."* Alle grundvandsforekomster i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn vurderes, at have god kvantitativ tilstand, og miljømålet er derfor opfyldt senest den 22. december 2015. Hvis ovenstående citat fra Vandområdeplanen er en del af at opnå god kvantitativ tilstand, kan der sættes spørgsmålstegn ved, om der er god kvantitativ tilstand i de enkelte grundvandsforekomster. Der foregår en række indvindinger i grundvandsforekomsterne, som ændrer tendensen i strømningsretningen, fx vil indvindingen hos et vandværk, som jo i nogle tilfælde oppumper store mængder grundvand, medføre en menneskeskabt ændring af tendensen i strømningsretningen. Sagt med andre ord er det svært at indvindes grundvand uden at medvirke til en menneskeskabt ændring af tendensen i strømningsretningen.

Grundvandsindvindingstilladelser

Kommunerne skal behandle alle udløbne indvindingstilladelser til grundvandsindvinding senest et år efter, at den første kommunale vandhandleplanen er vedtaget. Der vil i forbindelse med behandlingen af tilladelserne skulle tages højde for de Vandområdeplaner som på nuværende tidspunkt er i offentlig høring. Der er derfor brug for, at der hurtigst muligt bliver udarbejdet nationale retningslinjer for behandling af disse indvindingstilladelser. Udfordringen i behandlingen af indvindingstilladelserne er, at en række af tilladelserne i henhold til lovgivningen har en løbtid op til 30 år. Hvis der i 3. vandplanperiode kommer et krav om at reducere grundvandsindvindingernes påvirkning af fx vandløb i et område kan der blive brug for, at trække indvindingstilladelser tilbage mod erstatning. Aalborg Kommune ser sig derfor nødsagt til at give indvindingstilladelserne med en kortere løbe tid. Rapporten "Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand" skal i første omgang fra nationalside omsættes til målbare retningslinjer, som kan anvendes i den kommunale sagsbehandling. Det er efter vores opfattelse helt nødvendig at opsætte en national beregningsmodel, der kan anvendes til at vurdere om miljømålene kan nås eller fortsat er opfyldt, hvis den aktuelle indvindingstilladelse gives. En national beregningsmodel vil sikre et ensartet datagrundlag i forbindelse med behandling af indvindingstilladelserne over hele landet. Aalborg Kommune investerede i et beregningsværktøj til brug i behandlingen af grundvandsindvindingstilladelserne på baggrund af de retningslinjer og målsætninger der blev fremlagt i den første Vandplan. Det er usikkert om dette beregningsværktøj kan tilpasses de nye retningslinjer i forbindelse med vandindvindingens påvirkning af vandløb. Kommunen mangler dermed igen et beregningsværktøj til at vurdere grundvandsindvindingers påvirkning af fx vandløb.

Vandindvindings påvirkning af overfladevand (vandløb)

Rapporten "Vurdering af effekten af vandindvinding på vandløbs økologiske tilstand" er fremover tænkt brugt som grundlag for vurderingen af påvirkningen af grundvandsindvinding på vandløbenes økologiske tilstand.

Rapporten synes at være af teoretisk karakter snarere end et reelt redskab, der kan sikre en operational sagsbehandling i kommunerne, i forhold til at sikre god økologisk tilstand i vandløbene. Rapporten inddrager ganske vist alle de relevante biologiske kvalitetselementer fra vandløb, dvs. makroinvertebrater, fisk og vandplanter. For fisks vedkommende er der imidlertid kun inddraget data for Dansk fiskeindeks efter metoden DFFVa. Dette er særdeles uheldigt, da fiskebestanden i netop små vandløb, hvor vandindvindings påvirkning normalt er størst, skal vurderes efter DFFVø metoden. I forslag til vandområdeplan 2 stammer over 80 % af dataene netop fra DFFVø systemet, men de bliver ikke brugt. Det betyder, at der vil være overordentligt mange steder, hvor der helt mangler et datagrundlag til vurdering af påvirkning af vandindvinding. Konklusionerne i rapporten bygger i forvejen på et yderst begrænset datagrundlag, hvorfor der ikke er basis for, at bruge rapporten som et forvaltningsredskab i kommunerne.

Det synes uheldigt, at rapporten tager afsæt i den konkrete tilstand for vandløbene, som vurderingsgrundlag for om der er en acceptabel påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand. Tilstanden i vandløber således påvirket af en lang række andre faktorer og vil dermed variere alt efter forureninger, naturlige udsving i bestandsstørrelser mv. Rapporten giver derfor et meget usikkert grundlag at vurdere på om, der kan gives tilladelse til indvinding eller ej.

I forhold til forekomsterne af grundvand lægges der i Vandområdeplan 2 op til, at der foretages en vurdering i storskala. Hermed gøres det betydeligt lettere, at opnå god tilstand for grundvandets kvantitative tilstand. Imidlertid finder Aalborg Kommune, at der lokalt findes en påvirkning af vandløbenes vandføring, der medfører en meget betydelig reduktion af vandløbenes vandføring. Dette gælder specielt for de mindre vandløb, med stor indvinding i oplandet, hvor påvirkningen kan være helt op mod

100 % af medianminimumsvandføringen. At der kan være en meget betydelig påvirkning ses blandt andet i datagrundlaget for vandplan 1.

Det anbefales, at der udarbejdes et nyt fagligt grundlag (ny national beregningsmodel) til vurdering af vandindvindings påvirkning af vandløbs økologiske tilstand. Et sådant fagligt grundlag bør bygge på generelle retningslinjer af hvilken vandmængde, der som minimum skal opretholdes i vandløb, som det også fremgår af vandplan 1. Indvinding af overfladevand bør også indgå i et sådan fagligt grundlag. En national beregningsmodel vil sikre et ensartet datagrundlag i forbindelse med behandling af indvindingstilladelserne over hele landet.

Indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse som indsats

s. 76 og 131 - Det fremgår (som eksempel) af Vandområdeplanen 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, at: *"Den mere målrettede indsats overfor drikkevand, herunder også drikkevandsforekomster, varetages herudover af de kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse"*. Det er rigtigt, at de kommunale indsatsplaner varetager den målrettede indsats overfor drikkevandet. Det er dog vigtigt, at have for øje, at der er stor forskel på, hvordan denne opgave håndteres. Der er kommuner, der vælger ikke at beskytte grundvandet via indsatsplanen, men opstille en indsats i indsatsplanen om, at vandværket skal finde en ny kildeplads, når grænseværdierne overskrides. På den måde opnås ikke en beskyttelse af grundvandsforekomsten gennem indsatsplanen. Derudover er der en række indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse som blev udarbejdet før, at indsatsplanerne blev et middel til at opnå de kemiske miljømål i Vandområdeplanerne. Der er pt. ikke afsat penge til at revidere disse gamle indsatsplaner, hvor der ikke er taget højde for miljømålene i Vandområdeplanerne.

En stor del af de indsatsplaner, der udarbejdes i Danmark, har hovedfokus på indvindingsoplande til almene vandværker og ikke områder med særlige drikkevandsinteresser, der arealmæssigt er de største. Baggrunden for at fokus i indsatsplanerne er på indvindingsoplande og ikke område med særlige drikkevandsinteresser er, at det er vandværkerne, der skal gennemføre en stor del af indsatserne i planerne. Vandværkerne har kun en direkte økonomisk interesse i at beskytte vandværkets eget indvindingsopland. Indvindingsoplandene dækker arealmæssigt en lille del af grundvandsforekomsterne, og den reelle beskyttelse, der gennemføres i disse områder med baggrund i indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelse, vil bidrage minimalt til forbedring af den kemiske tilstand i grundvandsforekomsterne. Derfor finder Aalborg Kommune, at ene ekstra indsats er nødvendig, hvis der skal sikres en forbedring af den kemiske tilstand i grundvandsforekomsterne.

Byudvikling og grundvand- retningslinje 40 og 41

I forhold til retningslinjerne 40 og 41 i første generations vandplaner, herunder den opfølgende og udmøntende "trinmodel", ønskes en lempelse af de krav der stilles til redegørelsen for byudvikling. Aalborg kommune og andre kommuner, ønsker med lempelsen at få et større råderum, det vil sige en større rolle til at kunne udarbejde nogle konkrete vurderinger og beslutninger i forhold til byudvikling og grundvand.

Foretages der lempelser i redegørelseskravet, kunne dette følges op af muligheden for at udarbejde nogle retningslinjer i kommuneplanen via planloven. Får kommunerne ikke et større råderum, ses det ikke at være relevant, at indarbejde en hjemmel i planloven til at medtage vejledende retningslinjer i forhold til grundvand i kommuneplanen.

Kommunen forventer, at blive inddraget/hørt i forbindelse med indarbejdelse af retningslinjerne 40 og 41 inkl. bilag i forslag til bekendtgørelser, vejledning og/eller lovgivning.

Bekendtgørelser og tilhørende vejledninger

I bekendtgørelse om indsatsprogram § 5 anføres, at *"Kommunerne skal gennemføre de foranstaltninger, der inden for deres ressort er fastlagt i bilag 1-4"* og *"Foranstaltningerne skal være operationelle inden for 3 år efter, at de er fastlagt."* Hvorledes skal denne 3 års frist opfattes? Læses teksten bogstaveligt, skal samtlige de i bilag 1-4 fastlagte foranstaltninger over for eksempelvis de regnbetingede udledninger, herunder eventuelle bassiner, separatkloakeringer mv., være fuldt gennemført inden for 3 år efter bekendtgørelsens ikrafttrædelse. Da dette næppe er intentionen, endsi-ge praktisk muligt, ønsker vi §5 omformuleret, så det tydeligt præciseres, hvad fristen reelt indebærer, samt hvad der konkret ligger i ordet operationelt og fastlagt.

Af bekendtgørelsens bilag 1 fremgår det på side 105, at "Foranstaltninger over for regnbetingede udløb skal gennemføres af tilsynsmyndigheden gennem regler fastsat i miljøbeskyttelsesloven". Dette må vel være en skrivefejl? Som det bl.a. fremgår på side 48-49 i Miljørapport for Vandområdeplaner for anden planperiode for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn må det være kommunerne og spildevandsselskaberne, der udfører indsatsen?

Der er behov for en tidsmæssig afklaring af, hvornår det forventes, at der foreligger vejledninger til Bekendtgørelse om indsatsprogrammer og Bekendtgørelse om Miljømål.

Er der spørgsmål til ovenstående kan Birgitte A. Hollænder kontaktes på tlf.: 9931 9464 eller mail: miljoe.energi@aalborg.dk.

Venlig hilsen

Lasse P. N. Olsen
Rådmand

Søren Gais Kjeldsen
Direktør